

ruðuleiki av tvætli, fjanti, andsarmóð og grenji.»

«Hetta býtta tvætlið av einum deliriumsroymlara.»

«Fyri ein slíkan mann hevði tað verið sum fótur í hosi at rænt dótunnar frá einum vóngóðum pápa og líva í blóðskemd við eini heilari familju, sum hann frammanundan hevði síðspilt við tolafrans skendslu snildarbrøgdum.» O.s.fr. o.s.fr.

Hvør var hetta vituggið. Fyri at skilja hansara stuttu lagnu, mugu vit vita eitt sindur um ta søguligu bakgrundina. Ongland hevði einaferð í miðöldini lagt Írland undir seg. Stund um stund gjørdi írar uppreistur, eisini á Shelleys døgum, men var hesin uppreistur hvørja ferð niðurbardur, stundum við so dýrskum harðskapi, at tað gevast ikki orð fyri tí. Ein og hvør kann sannføra seg um hetta við at lesa írsku søguna. Ta einu ferðina útruðaðu onglendingar ein triðing av írsku fólkinum, alt samalt framt av eini tjóð, ið heit seg vera fyrirmyndarliga kristna og gudiliga. Ti ganga fedranna syndir so hart á teir dagin í dag.

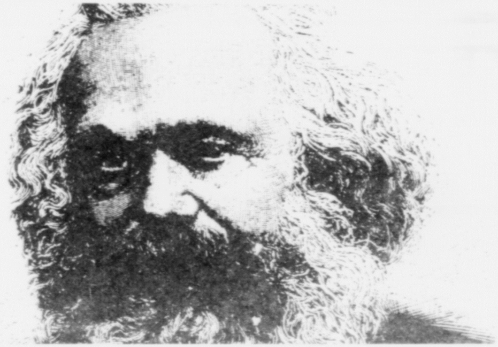
Vit skrivað einastaðni: «Tey sum faast við list, eru sálin í einumhvørjum samfelag. Tey eru tær finu nervarnar, tær viðkvomu kenslurnar, tey fintmerkjandi mátingartólini, ið straks merkja órættvís, kúgan og harðskap, og sum ikki kunnu lata vera við at siga

frá, stendst hvat av ið má. Ti eru tey altíð tey fyrstu offrini í einum sjúkum samfelag, tey málbundnu, jagstraðu og forfylgdu. Har listin mistrivst og verður kóvd, er samfelagið sjúkt.»

Shelley buði í einum slíkum samfelag, og hann var ein av hesum persónunum, ið ikki kundi lata vera, hann mátti siga frá. Hann var ikki meir enn átján ára gamal, tá ið hann gjørdi vart við kúgingina og tað religiøsa hyklarið. Tey «gudiligu» vendu honum ikki hin kjálkan. Nær gera vit tað? Tey voru ikki eyðmjúk. Tey elsaðu ikki sín figginda. Tey toldu ikki at hoyra sannleikan. Nær gera vit tað? Shelley varð lagdur undir hat. Krossfest, krossfest!

Hann varð koyrdur úr lærda háskúlanum. Pápin rendi hann heimanífrá. Meginpartin av tí arvi, hann fekk við sær, gav hann beiggjum og systurum. Hin partin gav hann fólki í fátækum bygðum og fátækra bylingum og til fátækur høvundar.

Hann var veikur og ógvuliga sjúkligur. Á sinum hjálparferðum millum tey sjúku og fátæku var hann stundum smittaður. Einaferð við eini eygnasjúku soleiðis, at hann tvær ferðir gjørdist blindur og kundi hvørki lesa ella skriva. Hann skrivaði eina ritgerð, sum æt «Um kærleika». Har lýsir hann kærleikan sum eina trongd til samkenslu, ið tað ikki ber til at stegða. Hann kallaði dýr og plantur beiggjar og systur sínar.



«Marxisma gerst meira og meira til eina religion. Grundgevingarnar eru avloystar av eini trúgv, sum eingin hevur loyvi at ivast í.» (Peter Kupke)

Hetta hataða vituggið var við øðrum orðum meira at líka við eitt Jesus skikkils. Men samtiðin skilti hann ikki. Tey skiltu ikki hansara áskoðan, hansara akærur og skaldskap og hildu hann tí vera av tí ónda. Tað liggur ein stórur sannleiki í hesum: Vit ræðast tað, sum vit ikki skilja. Tað má vera av tí ónda, halda vit, og tí vilja vit týna tað.

Cor cordium. «Hjartanna hjarta. Hesi voru tey einfaldu og djúpu orð unga kona Shelley samanfataði hansara lyndi við, tey sannastu og djúpastu, ið sigast kundu um hann,» skrivaði Georg Brandes.

Í dag verður Shelly hildin at vera størsti lyrikari, lívað hevur í enskt talandi heiminum.

Meðan hann livdi var eingin bók hjá honum seld í hundrað eintøkum. Summar ikki so frætt sum í tiggju.

Elefanturin og músin

Stórveldini (og tey «stóru» londini yvirhøvur) hava ikki minstu fatan av teimum smáu samfeløgnum. Tey skilja tey ikki heldur enn elefanturin skilur músina. Tey fara tí trampandi um heimin sum elefanturin gjøgnum frumskógin, og soleiðis sum elefanturin heldur seg eiga heiminn uttan at spyrja okkum eftir.

Imperialisturin er so blindur av sini makt, at hann hevur ikki evni til at skilja tann minni menta. Ti er ein tann mest ávaldandi partur í imperialismunatur ein hástór líkasæla. Tey hoyra okkum ikki, hvussu vit gnista.

Tað er ikki fyrr enn henda seinasta mansaldurin, at Danmerkin er farin at hoyra, siggja og lutvist skilja Føroyar og Grønland. Frammanundan var politikkur teirra merktur av imperialismunar geispandi líkasælu, teir hvørki hoyrdu ella søu okkum. At skilja okkum kom ikki upp á tal. Men okkara áhaldandi prikan og hvínan fekk tað umsiðir at ríva fyrri eygunum á teimum — umenn ikki heilt.

Smáu samfeløgini eiga at halda seg burtur frá stórveldinum. Tey eiga at halda seg uttanfyri. Vit eiga ikki at goyma okkum burtur í skjólholum okkara sum ræddar mýs, men stóðugt at gera vart við okkum og rættindi okkara. Vit eiga at standa saman í hesum. Einsæris munar rødd okkara ikki nógv. Okkara felags rødd er væl sterkari. Okkara prikan og hvínan fær tað kanska umsiðir at ríva fyrri eygunum á teimum, tí hóast alt er tað menniskju, vit hava við at gera, og ikki elefantar.

Lesitilfar

Líkasum tann religiøst frelsti melur langt uttan um «syndafullar» bókur av ótta fyri at falla í freisting av teimum, soleiðis melur tann ideologiskt frelsti uttan um tær bókur, ið hann heldur kunna taka trúna frá honum. Sannføringin hevur meira at týða enn sannleikan.

Neyðars menniskju. Tey vita ikki, hvat tey lissa.

Líkasum nazistar dagin í dag ikki vilja trúgva Hitler's ógerðum og hansara týning av jødum, men kveistra hesar

sannroyndir burtur sum jødisk propaganda, soleiðis eru tað stalinistar sum dagin í dag ikki fáa seg at trúgva upp á Stalin's ógerðir og hansara týning av medborgarum. Teir skugva hesar sannroyndir burtur sum borgarlig og zionistisk (ikkj jødisk) propaganda. Ja, tú hoyrir enn ta stalinistar siga, at alt sum Stalin gjørdi var so púra beint.

Tað er skakandi at uppdaga, at fólk skulu vera so lítið vitandi um hesi ting og fara so lætt um tey. Tað er púrt eingin grund til at lesa «Borgarliga og zionistiska propaganda», um tú vilt sokja tær kunnleika um Sovjet. Tað finst í tonsa tali av tilfari um hetta samfelag skrivað av socialismum, kommunismum, marxismum og vinstrahallum í øðrum litbrigdum. Undirritaði hevur til hesa greinarað so at siga bara nýtt keldur úr bókum, skrivaðar av vinstrahallum persónum, bókur, ið eg feign vil mæla fólki til at lesa, tí at tær eru skrivaðar av framúrskarandi og sannleikssøkjandi høvundum.

Oldingarnir í Kreml

Úr hesum tilfari fært tú millum nógv annað at vita, at teir oldingar, sum í dag ráða fyrri borgum í Kreml, eru Stalin seinasta ættarlið. Stalin's arvingar, ið voru við til at týna umleið tjúgu miljónir av sinum medborgarum. Øll hesi fólk vorðu ikki dripin við einum nakkaskoti. Tey vorðu liðandi pind í hel gjøgnum svognd, kulda og ovarið, trunkað saman í ússaligum og koldum barakkum akkurát sum í Bazitýskalandi, smb. Jevgeniju Ginsburg og bók hennara «Min tunge vandring». Bókina hevur hon skrivað okkum til áminningar og ávaringar. Slíkt mátti ikki goymast burtur ella gloymast, so at tað ikki skuldi henda aftur, helt hon. Høvdur heimurin so lurtað eftir boðskapi hennara? Bókin er sum sagt ongantið komin út í Sovjet.

Oldingarnir í Kreml standa upp undir øs króktir fastir í hesa fortiðaróhumsku og fáa einki gjørt fyri henni. Teir ræðast hana. Teirra fremsta uppgáva er at verja sini gomlu, ússaligu liv fyrri henni. At fjala útyvir hana og fáa fólk at gloyma hana. (Tað sigst, at hetta er eydnast í stórt mál, tá ið tað snýr seg um yngsta ættarlið. Skulu vit trúgva tí?)

Av tí at hesir oldingarnir ræðast fortiðina, kunnu teir ikki byggja sín politikk á visindaliga dialektik. Teir eru noyddir at fjala seg aftan fyrri politistatsins leiktjöld. So leingi teir liva, tora teir ikki at lova einum yngri ættarliði framat. Máliskuna «sossialisma við einum menniskjaligum andliti» er sum helsótt fyrri teir.

Í Tjekkosllovakíu kom eitt yngri ættarlið framavt við hesi málisku sum fremsta stavnaldi. Teir vorðu skúgvaðir til viks sum spædalskir, tí hvat høvdu teir ikki hava kunnað avdúkað. Í staðin fyrri fekk landið aftur sínar gomlu, stalinistisku giktarnar.

Eftir minnari áskoðan er lítil nytta í at heita á hesar gomlu menn. Teir eru bundnir í hond og fót og fáa einki gjørt fyrri sinum egnu gerðum. Vit mugu biða nokur ár, til deyðin umsiðir eisini rakar tey. Og so er bert eitt eftir: at vóna at ættarliðið, ið kemur aftaná, hevur eitt menniskjaligari andlit.



Shelly var ikki meira enn átján ára gamal, tá ið hann gjørdi vart við kúgingina og tað religiøsa hyklarið. Tey «gudiligu» vendu honum ikki hin kjálkan. Nær gera vit tað? Tey voru ikki eyðmjúk. Tey elsaðu ikki sín figginda. Tey toldu ikki at hoyra sannleikan. Nær gera vit tað? Shelly varð lagdur undir hat. Krossfest, krossfest!

... í dag verður Shelly hildin at vera størsti lyrikari, lívað hevur í enskt talandi heiminum